

ISSN 1652-7224 :: Publicerad den 12 november 2008

Utskriftsvänlig pdf-fil

Läs mer om idrott och medier på idrottsforum.org

Läs mer om sportfilm på idrottsforum.org

Sportfilmen är en del av den moderna sportens historia, konstaterar Peter Dahlén i sin recension av boken *Sports Cinema – 100 Movies: The Best of Hollywood's Athletic Heroes, Losers, Myths, and Misfits* av Randy Williams (Limelight Edition). Och Dahlén själv är ett levande bevis på den tesen. I sin nyligen utkomna bok *Sport och medier* ägnar han ett helt kapitel åt "Sport på film", och alla som följer hans serie sportfilmspresentationer på idrottsforum.org har sett hur sport på film är en spegling av sport i verkligheten – på många olika sätt. Och boken då? Jo, det är uppenbarligen en guldgruva för sportfilmsälskaren, en uppslagsrik och historiskt bildande bok som kan rekommenderas. Peter Dahlén avslutar sin recension med att föreslå det som ett projekt att se alla 100 filmerna som William har med i sin bok.

De 100 bästa sportfilmerna listade

Peter Dahlén

Institut for informasjons- og medievitenskap, Universitetet i Bergen

Randy Williams

Sports Cinema – 100 Movies: The Best of Hollywood's Athletic Heroes, Losers, Myths, and Misfits

448 sidor, hft., ill.

Pomton Plains, NJ: Limelight Editions
2006

ISBN 978-0-87910-331-6

Vilken är den bästa sportfilm som gjorts?

Förmodligen den som du själv har som favorit. Eller

finns det ett sätt att på objektiva grunder bedöma

vilken film som är bäst? Knappast. Amerikanen

Randy Williams har i alla fall gjort ett försök, i sin

bok *Sports Cinema – 100 Movies. The Best of Hollywood's Athletic Heroes, Losers, Myths, &*

Misfits of the Silver Screen. Williams är ingen akademisk filmforskare men har skrivit om

sportfilm i publikationer som *Washington Post*,

Sports Illustrated och *Hollywood Reporter*. Hans

arbeten om sportfilmer har också förekommit

utanför USA och i mer internationella publikationer som *Cinema Week*, *China Sports* och Internationella

Olympiska Kommitténs *Olympic Review*. Williams fanns dessutom med bland grundarna av SportsBooks, USA:s

första bokhandel för enbart sportrelaterad litteratur.

Sports Cinema – 100 Movies är en rikt illustrerad bok av "coffe table"-format, lättöverskådlig och trevlig att bläddra i. Möjligtvis hade Williams kunnat lista innehållet i bokstavsordning, på filmtitel i stället som nu i nummerföljd, eftersom man då direkt kunnat hitta den titel man söker. Efter en innehållsbeskrivning av varje film kommer ett antal temasektioner där Williams analyserar filmerna och berättar mer om deras bakgrund och vidare öden i form av utmärkelser och annat. Williams lyfter också fram höjdpunkter ur filmerna, berättar om vilka andra sportfilmer regissörer och skådespelare varit involverade i, med mera. Williams har också gjort en "Sports Cinema Quiz" med 100 frågor om sportfilmer som verkligen sätter läsarens detaljkunskaper om sportfilm på spel; en garanterad partyvältare ...

SPORTS CINEMA

MOVIES
The Best of Hollywood's Athletic
Heroes, Losers, Myths, and Misfits
RANDY WILLIAMS

En snabb titt på representationen av olika idrottsgrenar bland de 100 listade filmerna visar att de stora amerikanska sporterna dominerar; Williams är trots allt amerikan:

Baseball: 20 filmer
Boxning: 17
American football: 14
Basketboll: 5
Hästsport: 5
Löpning (friidrott): 4
Golf: 3
Soccer: 3
Bilracing: 3
Biljard: 2
Kampsport (martial arts): 2
Ishockey: 2

Sex av filmerna är dokumentärer, varav tre är olympiafilmer – bäst av dokumentärerna placerar sig Leni Riefenstahls *Olympia* (1938), om OS i Berlin 1936, som Williams har på en 6:e plats. Näst bästa dokumentär är Toshiro Mayuzumis film om Tokyo-OS 1964 (1965), *Tokyo Olympiad*. Williams har också – vilket jag tycker är helt riktigt – en vid syn på vad sportfilm är för något. Sålunda finns här bland annat två Bröderna Marx-filmer, där sportvärlden parodieras: *Horse Feathers* (1932), om amerikansk fotboll, samt *A Day at the Races* (1937), om hästsport i form av galopp. Vad som helt saknas i Williams lista är tecknade (animerade) filmer.

Vilken sportfilm håller då Williams som den allra bästa? Man kunde ju tänka sig att han skulle välja biografien *Raging Bull* (*Tjuren från Bronx*) från 1980, i regi av Martin Scorsese och med en magnifik Robert de Niro i huvudrollen som den våldsamme och närmast sociopatiska boxaren Jake La Motta. Det är en film som brukar hamna överst inte bara när filmvetare och andra väljer den bästa sportfilmen, utan är också den enda sportfilm som brukar komma med på 10-bäсталistor – och definitivt alltid på 100-bästa-listor – över de bästa amerikanska filmerna genom tiderna, alla kategorier. Hos Williams kommer dock *Raging Bull* ”bara” på 5:e plats; det finns alltså fyra sportfilmer som är bättre än denna, menar Williams.

Vilken sätter han då själv överst? Jo, biljardfilmen *The Hustler* från 1961, med (nyligen avlidne) Paul Newman i huvudrollen som biljardhajen ”Fast” Eddie Felson. Det är onekligen en på många sätt lysande film, men att Williams är ganska ensam om att värdera den som den allra bästa visar den rundfrågning som han gjort bland 38 skribenter och folk inom film- respektive sportbranschen, och som finns redovisad i slutet av boken. De har alla fått lista sina fem sportfilmsfavoriter (utan inbördes rangordning) och här framkommer det att endast två av dem har med *The Hustler*, medan hela elva stycken har med *Raging Bull* på sin fem-bästa-lista. Noteras kan också att en annan Paul Newman-film, den samtidigt socialrealistiska och komiskt uppskruvade ishockeyfilmen *Slap Shot* (1977) finns med på åtta av de andras fem-bästa-listor. Själv placerar Williams *Slap Shot* på en hedrande 10:e plats.

Williams egen 5-bästa-lista ser ut så här:

1. *The Hustler* (1961, regi: Robert Rossen; manus (screenwriters): Sidney Carroll, Robert Rossen).
2. *Bull Durham* (1988, manus och regi: Ron Shelton).
3. *This Sporting Life* (1963, regi: Lindsay Anderson; manus: David Storey).
4. *Chariots of Fire* (1981, regi: Hugh Hudson; manus: Colin Welland).
5. *Raging Bull* (1980, regi: Martin Scorsese; manus: Paul Schrader, Mardik Martin).

Sylvester Stallones *Rocky* från 1976 med sin kulturella ikonstatus, då? Den har Williams på en 7:e plats (Stallone skrev själv manuset till *Rocky* medan John Avildsen stod för regin).

Själv skulle jag nog gärna haft med kanadensiska spelfilmen *Net Worth* från 1995, om ishockeyspelaren Ted Lindsays kamp på 1950-talet för bättre pensionsvillkor för spelarna i NHL och sitt lag Detroit Red Wings. Att Williams inte har med *Net Worth*, producerad av kanadensiska tv-bolaget CBC, kan möjligen bero på att den släpptes på DVD så sent som 2004, och att han helt enkelt inte hunnit med att se den.

Sammantaget är *Sports Cinema – 100 Movies* en uppslagsrik och historiskt bildande bok, ty sportfilmer är förstås en del av idrottens moderna historia. Många är de sportfilmer som påverkat bilden av tävlingsidrott och dess historia, av olika idrottsgrenar och av idrottsliga hjälteideal: det räcker med att nämna *Rocky*, *Chariots of Fire* och *Bend It Like Beckham* (2002), den sistnämnda placerad på en alltför blygsam 83:e plats av Williams. Men det spelar ingen större roll om man är enig med Williams eller inte i rangordningen av de olika filmerna – här finns först som sist många av de bästa och mest klassiska sportfilmerna med. Att ha som projekt att se alla de 100 filmerna är ingen dum idé.

© Peter Dahlén 2008

Köp boken från Bokus.se

Kjøp boken fra Capris.no

Køb bogen fra Adlibris.dk

Buy this book from Amazon.co.uk

Buy this book from Amazon.com

www.idrottsforum.org | Redaktör Kjell E. Eriksson | Ansvarig utgivare Aage Radmann